

PIKARDIJA

(10-ojo dešimtmečio pabaiga – 2000-ųjų pradžia)

Susitikimas

Iš vaikystės neturiu nė vieno laimingo prisiminimo. Nesakau, kad per visus tuos metus niekad nepatyrčiau nė kiek laimės ar džiaugsmo. Tiesiog kančia yra despotė: visa, ko neįstengia pajungti sau, ji pradangina.

Koridoriuje išdygo du berniukai: pirmas aukštas, rusvais plaukais, o kitas – nedidukas, susikūprinęs. Aukštasis ručkis spjovė: „Še tau į snukį.“

Skreplys lėtai nutįso veidu – geltonas ir tirštas, kaip tos karkiančios, stipraus vimdančio kvapo gleivės, kamščiais susikaupiančios senų ar paliegusių žmonių gerklėje. Cypiantis, šaižus abiejų berniukų juokas: „Žiūrėk, tam kekšės vaikui vafelis per visą snukį.“ Jis nutįsta man nuo akies iki lūpų, patenka į burną. Nedrįstu nusišluostyti. Galėčiau, užtektų nusibraukti rankove, atgalia ranka. Pakaktų sekundės dalies, menkučio veiksmo, kad skreplys nepasiektų lūpų, bet aš nedrįstu – iš baimės, kad jie įsižeis, iš baimės, kad jie dar labiau įsiaudrins.

Net į galvą nešovė, kad jie gali taip padaryti. Nors smurtas man juk nebuvo svetimas, anaip tol. Visada, kiek tik save atsimenu, matydavau, kaip girtas tėvas priešais

kavinę mušasi su kitais girtais vyriškiais, kaip laužo jiems nosis ar gurina dantis. Jei vyriškiai pernelyg įkyriai spokso-davo į mano motiną, tėvas, pakurstytas išgerto alkoholio, subliaudavo: „Kas toks manaisi esąs, kad mano žmoną taip nužiūrinėji, tu, šūdo gabale.“ Motina mėgindavo jį raminti: „Nurimk, brangusis, nurimk“, bet niekas jos nesiklausė. Tėvo draugai, kurie galiausiai visgi įsikišdavo, – tokios buvo taisyklės, tai dar ir savotiška tikro bičiulio, gero draugelio pareiga – nerdavo į kovos įkarštį skirti tėvo ir to kito, jau žaizdotu veidu, jo nusilėbavimo aukos. Matydavau, kaip tėvas kuriai nors mūsų katei apsivaikavus sukišdavo vos atvestus kačiukus į plastikinį parduotuvės maišelį ir talžydavo į betono atbrailą tol, kol maišelis prisipildydavo kraujo ir miauksėjimai nutildavo. Matydavau jį kieme skerdziant kiaules, jis gerdavo dar šiltą kraują, nutekintą kraujinei dešrai (kruvinos lūpos, smakras, marškinėliai): „Va čia vat – pats skanumas, kraujas tiesiai iš dvesiančio gyvulio.“ Priešmirtinių traukulių tampomos kiaulės žviegimas, vos tėvas perrėždavo jai trachėją, aidėdavo per visą kaimą.

Man buvo dešimt. Mokykloje buvau naujokas. Nepažinojau jų, kai pasirodė koridoriuje. Net vardų nežinojau, o toje mažoje, vos dviejų šimtų mokinių, ugdymo įstaigoje taip nutikdavo nedažnai, mat čia visi greitai tapdavo pažįstami. Jie judėjo lėtai, šypsojosi, nuo jų nesklido jokia agresija, ir iš pradžių aš net pamaniau, kad ateina tiesiog susipažinti. Bet ko gi vyresni vaikai galėjo norėti iš manęs,

naujoko? Mokyklos kieme veikė tie patys dėsniai, kaip ir visame pasaulyje: didieji su mažaisiais nesimaišė. Taip motina sakydavo apie darbininkus: „Niekam mes, maži žmogeliai, neįdomūs, ypač dideliems buržujams.“

Koridoriuje jie paklausė manęs, kas aš toks, ar tai aš tas Belgelis, apie kurį visi kalba. Tai jie uždavė man tą klausimą, kurį aš paskui be atvangos mėnesių mėnesius, metų metus sau vis kartoju: „Tai tu tas pydaras?“

Ištardami tą klausimą, jie įrėžė jį manyje visiems laikams tarsi stigmą, tarsi vieną tų ženklų, kuriais graikai iki raudonumo įkaitinta geležimi arba peiliu paženklindavo iškrypusių, visuomenei pavojingų individų odą. Nusikratyti neįmanoma. Nors kažkas tokio man buvo pasakyta ne pirmą kartą, pervėrė netikėtumas. Prie užgauliojimų nepriprantama.

Bejėgiškumo jausmas, iš po kojų slystanti žemė. Nusišypsojau – o tebeaidintis žodis „pydaras“ drioskėjo galvoje, pulsavo širdies dūžių ritmu.

Buvau džiūsna, mano galimybės apsiginti jiems tikriausiai atrodė menkos, beveik nulinės. Tokio amžiaus, tėvai mane pravardžiavo Skeletu ir tėvas be paliovos kartodavo vis tuos pačius sąmojus: „Galėtum pralįsti už plakato jo nenulipindamas.“ Kaime stambumas – vertinamas bruožas. Tėvas ir abu broliai buvo nutukę, kaip ir daugelis giminės moterų, ir žmonės mėgo kartoti: „Geriau jau taip, nei mirt iš bado, tai – gera liga.“

(Kitąmet, pavargęs nuo sarkastiškų šeimos juokelių apie svorį, nusprendžiau sustorėti. Po mokyklos už pinigus, iškaulytus iš tetos, – tėvai nebūtų išgalėję man jų duoti – pirkdavau traškučius ir kimšdavau. O juk aš būtent iš baimės supanašėti su tėvu ir broliais iki tol atsisakydavau valgyti per riebius motinos patiekalus, – ji nervindavosi: „Neužaks juk šiknaskylė, jei suvalgysi“, – ir staiga ėmiau ryti viską, kas papuolė po ranka, kaip tie vabzdžiai, keliaujantys didžiuliais spiečiais ir sunaikinantys ištisas vietas. Per metus priaugau apie dvidešimt kilogramų.)

Iš pradžių jie stumdė mane tik pirštų galais, nelabai šiurkščiai, vis dar juokdamiesi, skreplys tebetįso ant veido, tada vis stipriau ir stipriau, galiausiai tėškė mano galvą į koridoriaus sieną. Aš nesakiau nieko. Kol vienas jų laikė mane už rankų, kitas spardė, jo šypsena vis niaukėsi ir niaukėsi ir jis vis rimčiau ir rimčiau įsijautė į vaidmenį, veide radosi vis daugiau susikaupimo, pykčio, neapykantos. Prisiėmė: smūgiai į pilvą, skausmas galvai atsitrengus į sieną. Tai dažnai nuvertinamas veiksnys – skausmas, ūmi staiga sužeisto, sužaloto kūno kančia. Dažniausiai, matydami tokias scenas – noriu pasakyti, stebėdami jas iš šalies, – galvojame, koks pažeminimas, koks nesusipratimas, kaip baisu, bet apie skausmą nesusimąstome.

Smūgiai į pilvą dusino, nebegalėjau įkvėpti. Stengiausi kuo plačiau prasižioti, kad į burną patektų deguonies, pūčiau krūtinę, bet oras atsisakė skverbtis vidun; jausmas, tar-

si plaučiai būtų staiga prisipildę tirštų sakių, švino. Staiga jie pasidarė sunkūs. Kūnas drebėjo, atrodė, kad jis nebe mano, kad jo nebevaldau. Turbūt taip senstantis kūnas nu- stoja dvasios ir atsisako jos klausyti, o ši jį palieka. Kūnas, tapęs našta.

Jie juokėsi, kai pritrūkus deguonies veidą man išmušė rau- donis (tokie jau tie prasčiokai, tas skurdžių, pasijuokti mėgs- tančių žmogelių paprastumas, *moka jie džiaugtis gyvenimu*). Nepajėgiau suturėti ašarų, akyse apsiniaukė taip, kaip apsi- niaukia springstant seilėmis ar maistu. Jie nežinojo, kad aša- roju nuo dusulio, manė, kad verksiu. Jau nekantravo.

Jiems prisilenkus, pajutau tvaiką iš burnos, sugedusių pie- no produktų, maitos smarvę. Jų dantys, kaip ir maniškiai, tikriausiai gyvenime nebuvo valyti. Kaimo motinos ma- žai tesirūpino vaikų burnos higiena. Lankytis pas dantistą buvo per brangu, ir nepriteklis galiausiai visuomet mate- rializuodavosi į pasirinkimą. Motinos sakydavo: „Šiaip ar taip, gyvenime yra svarbesnių dalykų.“ Aš dar ir dabar už tokį neatsakingą šeimos ir socialinio luomo požiūrį ken- čiu siaubingus skausmus, moku bemiegėmis naktimis, ir jau po daug metų, atvažiavus studijuoti į Paryžių, įstojus į vieną geriausių aukštųjų mokyklų, teko išgirsti kursio- kų klausimą: „Kodėl tėvai nenuvedė tavęs pas ortodontą?“ Koks aš melagis. Atsakiau, kad tėvai, kiek per daug bohe- miški intelektualai, taip smarkiai rūpinosi mano literatūri- niu išprusimu, kad kartais apie sveikatą pamiršdavo.

Koridoriuje aukštasis ručkis ir į kuprą susimetęs mažesnis šaukė. Užgauliojimus lydėjo spyriai ir amžina manotyta. *Pedalas, pydaras, subinkišys, žydrūnas, skystakiaušis, skuduras (šlapias skuduras), šiknapisys, mergiotė, ciocia, subininis, rudnosiukas, pedulis, pydvalka nedakrušta, boba, tetutė arba homoseksualas, gėjus*. Kartais prasilenkdavome mokinių pilname koridoriuje ar kur kitur, kiemo viduryje. Jie negalėjo manęs mušti visų akivaizdoje, nebuvo tokie kvaili, juk už tai būtų galėję ir iš mokyklos išmesti. Tenkindavosi įžeidimu, tiesiog *pydaras* (ar koku kitu). Į tai niekas nekreipė dėmesio, bet girdėdavo visi. Manau, girdėdavo, nes pamenu pasitenkinimo kupinas šypsenas, kurios kieme ar koridoriuje šmėkštelėdavo kitų veiduose, tarsi iš džiaugsmo matant ir girdint, kaip aukštasis ručkis ir mažasis kuprotasis vykdo teisingumą, kaip garsiai sako tai, ką visi galvoja patyliukais ir šnabždasi mane pamatę: „Žiūrėk, Belgelis eina, tas pedalas.“